

Rapportage Bezuinigingskansen Visie Buitenruimte

n.a.v. motie M1839, Kwaliteit openbare ruimte

Verkenning mogelijkheden en gevolgen

Opdracht

- Reken de bezuinigingsvoorstellen uit van de motie nummer M18.39 door en presenteer:
  - Structurele opbrengst
  - Eventuele eenmalige investeringen
  - Gevolgen en risico's van deze bezuiniging
- Benoem onderzoeksrichtingen voor kostenverlaging van de openbare ruimte en eventueel alternatieve bezuinigingsvoorstellen.

Bijzonderheden per discipline

- **Wegen** – Een volledige nieuwe inspectie moet nog plaatsvinden (gepland 4^e kw 2019), achterstand aanwezig, voornamelijk in Muiden.
- **Groen** – Onderhoudsbestekken lopen af, moeten worden vernieuwd, kans op verhoging van de tarieven i.v.m. marktomstandigheden. Achterstand in de investeringen aanwezig t.b.v. het vervangen van beplanting en bomen
- **Kunstwerken** – Volledige inspectie en beoordeling van de constructieve veiligheid loopt (resultaten 4^e kwartaal 2019)
- **Verkeersregelinstallaties** – Geen bijzonderheden
- **Openbare Verlichting** – Geen bijzonderheden
- **Spelen** – Geen bijzonderheden
- **Straatmeubilair** – Areaal en kwaliteit onbekend.
- **Gebouwen** – Contractmanagement en portfoliokeuzes in onderzoek
- **Sport** – Harmonisatietraject loopt, gevolgen nog niet bekend.
- **Begraafplaatsen** – Geen bijzonderheden.
- **Water en riolering** – Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan is recentelijk vastgesteld.

Kwaliteitsniveaus

- **Technische kwaliteit:** heel, veilig en voldoen aan wet- en regelgeving.
- **Beeldkwaliteit:** verzorgingsstaat, uitstraling

	NIVEAUS	BEELD	TECHNISCH
A+	Zeer goed	Prachtig	(Zo goed als) nieuw
A	Goed	Mooi	Technisch dik in orde
B	Voldoende	Voldoende	Heel en veilig
C	Sober/Matig	Sober	Discomfort, veiligheid komt in het geding
D	Te slecht	Verloedering	Kapitaalvernietiging, functieverlies, aansprakelijkstelling

Tabel: vertaling van technische- en beeldkwaliteit in A+ t/m D

- Dagelijks onderhoud (bv. groenonderhoud, reinigen, onkruid) is voornamelijk voor de beeldkwaliteit
- Groot onderhoud is voornamelijk voor de technische kwaliteit en is noodzakelijk om de levensduur te waarborgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

De 5-schaal in beeld

A+

A

B

C

D

Stand van zaken kwaliteitsniveau

	Huidige kwaliteit	Visie	Voorstel 1 Motie
Naarden Vesting	A	A	A
Vesting Muiden	B	A	A
Centrum Bussum	B	A	B
Centrum Muiderberg	B	A	B
Stationsomgevingen	B	A	B
Woongebieden	B	B	B
Buitengebied	B	B	B

Verstandig sturen op kwaliteitsniveau

- Zorg voor actueel en volledig inzicht in areaal en kwaliteit bij alle disciplines.
- Zorg voor voldoende middelen om eventuele onderhoudsachterstanden weg te werken (verplichting BBV).
- Groot onderhoud (bv. asfalt vernieuwen, riolering vervangen) gebeurt op basis van technische noodzaak en niet op beeldkwaliteit.
- Houd er rekening mee dat op objectniveau altijd verschillende kwaliteiten zichtbaar zullen zijn.
- Soms is een investering nodig om daarna te kunnen bezuinigen (bijvoorbeeld: omvormen naar LED verlichting of naar goedkoper groen).

Voorstel en varianten daarop uit de motie

Voorstel

1. In algemene zin Gooise Meren op niveau 'voldoende', inclusief de centra van de kernen en de stations, m.u.v. de centra van Naarden-Vesting en de vesting van Muiden om die beide op niveau 'goed' te beheren;

Varianten:

2. Specifiek voor Groen: Naarden-Vesting en de vesting van Muiden op niveau 'goed', de centra van kernen en stations op 'voldoende' en de buitengebieden op 'sober/matig'
3. Specifiek voor Speelplekken: meer in te zetten op zelfbeheer en daarbij het niveau 'sober-voldoende' te hanteren met inspecties eens in de twee jaar;
4. Specifiek voor Sportaccommodaties: meer in te zetten op zelfbeheer en niveau 'sober-voldoende' te hanteren;
5. Specifiek voor Wegen en Straatmeubilair: voor beeldkwaliteit in te zetten op 'sober' (C) en voor technische kwaliteit op 'veilig' (B-C; algemeen: tussen matig en voldoende);
6. Specifiek voor Bouwwerken (Kunstwerken): het niveau 'voldoende' en 'veilig'.

Differentiëren naar gebieden

- Naarden Vesting en de Vesting van Muiden = **+/-4%** van het totale areaal
  - Centra van de kernen (Vestingen + Centra Bussum en Muiderberg) en de twee stations = **+/- 8%** van het totale areaal
  - Overig = **92%** van het areaal
-
- Differentiatie op een klein oppervlak heeft beperkte invloed op het totale budget. In de juiste gebieden kan dit wel een grote invloed (positief en negatief) op de kwaliteitsbeleving hebben.
  - Reiniging, groen en onkruidverwijdering hebben een grote invloed op de kwaliteitsbeleving. In de visie Buitenruimte heeft de verhoging van de beeldkwaliteit dan ook betrekking op deze onderdelen.

Centra en Vestingen van Gooise Meren

Centrum Bussum

Centrum Muiderberg

Naarden Vesting

Vesting Muiden

Differentiëren naar disciplines

- Wegen, groen en reiniging hebben de grootste Impact op de kosten.

- Kosten voor straatmeubilair, groen en reiniging zijn het meest beïnvloedbaar op korte termijn.

Budget uit beheerplannen	Regulier en planmatig onderhoud
Wegen (incl. reinigen 623.000, gladheid)	2.002.000
Kunstwerken	197.000
Groen	1.488.000
Straatmeubilair	74.000
Spelen	96.000
OVL	272.000
VRI	88.000
Sport	544.000
Water	140.000
Begraafplaatsen	279.000
Gebouwen	1.197.000

Uitgangspunten bij de uitwerking

- Gevolgen zijn getoetst o.b.v. de **huidige situatie**, niet op de **ambitie**.
- Sober-Voldoende is uitgelegd als sobere beeldkwaliteit (C), en technisch voldoende (B).
- Voorstel 1 wordt als basis gezien voor de doorrekening. De andere voorstellen zien we als varianten die aanvullend op dit eerste voorstel worden uitgewerkt.
- Wanneer gesproken wordt over de kern wordt de gehele bebouwde kom bedoeld (bv. heel Bussum). Het 'centrum' is gedefinieerd als de vesting cq. het winkelcentrum.
- Doelstellingen op basis waarvan wordt getoetst zijn gebaseerd op de doelen in de visie buitenruimte.
- Op basis van de uitgangspunten en de arealen uit de beheerplannen, (toekomstige) areaalwijzigingen zijn niet meegenomen.

Financiële uitgangspunten

- Er wordt geen rekening gehouden met achterstanden of pieken in de onderhoudsbehoefte in de berekening voor het kwaliteitsniveau.
- Specifieke marktomstandigheden, inflatie, technische- en andere ontwikkelingen zijn niet meegenomen.
- De berekeningen zijn gebaseerd op het betreffende areaal (zie sheet 9) en waar mogelijk eenheidsprijzen uit de actuele bestekken, aangevuld met de landelijk gehanteerde procentuele kostenverschillen tussen kwaliteitsniveaus.
- Financiële uitkomsten geven we weer in bandbreedtes omdat ook de beeldkwaliteit systematiek hiermee werkt.
- Benoemde korte termijn gevolgen gaan over de periode tot 5 jaar, lange termijn over 5 jaar of verder.
- Prijzen zijn exclusief BTW, inclusief VAT en prijspeil is 2018/2019

1. Centra van de kernen en de stations van niveau 'goed' naar 'voldoende' met uitzondering van vestingen Muiden en Naarden

Effect budget	- € 25.000 tot - € 35.000,-		
Gevolg kwaliteit	We gaan van beeldkwaliteit A naar beeldkwaliteit B in de centra van de kernen en de stations. Vesting Muiden en Naarden Vesting blijven op A. Overige gebieden blijven B.		
Hoe doen we dat?	De ambities uit de visie buitenruimte zijn nog niet effectief doorgevoerd in de openbare ruimte. Alle gebieden hebben een actueel kwaliteitsniveau B en alleen Naarden Vesting is nu A. Dit voorstel betekent dus concreet dat alleen vesting Muiden naar A wordt gebracht. Dit betekent intensiveren van reiniging, groen- en wegonderhoud.		
Haalbaarheid	Dit is uitvoerbaar op korte termijn voor het groenonderhoud en reiniging. Verhardingen hebben een langere periode nodig.		
Gevolg/Risico	Ten opzichte van de huidige situatie in Muiden Vesting een positief effect. Mogelijk investeringen nodig in de verhardingen om deze op A niveau te brengen.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	
Economie	=	=	
Leefbaarheid	+	+	De uitstraling en daarmee de leefbaarheid wordt positief beïnvloed
Klimaat en Groen	=	=	
Veiligheid	=	=	
Imago	+	=	Het beeld in Vesting Muiden verandert (met namen op het gebied van reiniging en groen) wat het Imago licht positief beïnvloed. Na de gewenningsperiode zullen deze afnemen.

2. Groen: centra kernen en stations ‘voldoende’, buitengebieden op ‘sober/matig’

Effect budget	- € 0,- tot - € 4.000,-		
Gevolg kwaliteit	Aanvullend op voorstel 1, Groen in het buitengebied B -> C		
Hoe doen we dat?	Aanvullend op de activiteiten uit Voorstel 1 gaan we minder onderhoud aan bomen plegen. De maaifrequentie is al heel laag vanwege de biodiversiteit maar dit wordt naar het absolute minimum teruggebracht.		
Haalbaarheid	Dit is uitvoerbaar, echter contracten moeten worden aangepast, dit kan eenmalig kosten met zich meebrengen.		
Gevolg/Risico	Kans op toename klachten en meldingen in het buitengebied.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	
Economie	=	=	
Leefbaarheid	=	=	
Klimaat en Groen	-	-	Vermindering van het aantal maaibeurten per jaar levert een verarming op in de vegetatie. Grassen nemen het weer over en biodiversiteit neemt daarmee af.
Veiligheid	-	-	Kans op hoger gras en beplanting bij kruisingen waardoor overzichtelijkheid wege minder wordt.
Imago	-	=	Het beeld verandert in het buitengebied waardoor en licht negatief effect te verwachten valt.

3. Speelplekken: meer zelfbeheer, 'sober-voldoende' , inspecties 1x/twee jr

Effect budget	- € 2.000,- tot + € 2.000,-		
Gevolg kwaliteit	Aanvullend op Voorstel 1: Speelplekken op beeld C en technisch B.		
Hoe doen we dat?	Inspecties blijven vanuit de Warenwet jaarlijks verplicht. Sober en doelmatig onderhoud verschilt niet van huidige werkwijze i.v.m. wettelijke veiligheidseisen. Zelfbeheer alleen voor reiniging. Controle op afspraken en het maken daarvan vereisen jaarlijkse aandacht en daarmee extra inspanning.		
Haalbaarheid	Afhankelijk van bereidheid bij vrijwilligers, animo voor vrijwilligerswerk staat onder druk..		
Gevolg	Druk op ambtelijke organisatie neemt toe vanwege participatie, controle en handhaving.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	
Economie	=	=	
Leefbaarheid	-	-	Eventuele niet nagekomen afspraken leiden tot mindere aantrekkelijkheid en vermindering van gebruik door kinderen
Klimaat en Groen	=	=	
Veiligheid	=	=	Betreft alleen reiniging, uitgangspunt is wel dat indien vervuiling risico geeft dit wel wordt opgelost.
Imago	-	-	Niet nagekomen afspraken leiden tot onvrede overige bewoners.

4. Discipline Sport: Meer zelfbeheer, niveau 'sober-voldoende'

Effect budget	- € 0,-		
Gevolg kwaliteit	Aanvullend op voorstel 1: Bij sport meer zelfbeheer en kwaliteit op beeld C en technisch B		
Hoe doen we dat?	Onderhoud sportvelden en gebouwen blijft bij de gemeente i.v.m. specialistisch werk. Stimuleren zelf schoonmaken kleedkamers levert geen bezuiniging op, omdat in de huidige exploitatielasten de schoonmaakkosten en de dekking (door vergoeding die van verenigingen ontvangen wordt) zitten van de clubs uit Naarden. Bij clubs in andere kernen zijn de schoonmaakkosten niet op rekening van de gemeente gevoerd. In de onderzoeksrichting van harmonisatie zouden mogelijke bezuinigingen onderzocht kunnen worden aan de hand van de dan ontstane nieuwe situatie.		
Haalbaarheid	De harmonisatie dient eerst te worden afgerond alvorens mogelijkheden te kunnen verkennen.		
Gevolg	n.v.t.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	Geen effect openbare ruimte
Economie	=	=	
Leefbaarheid	=	=	
Klimaat en Groen	=	=	
Veiligheid	=	=	
Imago	=	=	

5. Wegen en Straatmeubilair: beeld 'sober' (C) en technische kwaliteit op 'veilig' (B-C)

Effect budget	- € 85.000,- tot - € 120.000,-		
Gevolg kwaliteit	Aanvullend op voorstel 1: Disciplines Wegen en Straatmeubilair, Centra en vestingen blijven op A, overige gebieden gaat de beeldkwaliteit naar C (technisch B).		
Hoe doen we dat?	Er wordt (veel) minder en/of kleinschalig onderhoud op elementverharding gepleegd. Reiniging wordt fors minder vaak gedaan met name zwerfvuil ruimen, onkruidbestrijding en vegen. Veiligheid is voldoende geborgd en er is geen kapitaalvernietiging.		
Haalbaarheid	Dit is uitvoerbaar, echter contracten moeten worden aangepast. Deze lopen ca. 4 jaar en zijn recent vernieuwd. Op korte termijn zouden hierdoor eenmalig extra kosten gemaakt worden.		
Gevolg	Behoorlijke gevolgen voor de aantrekkelijkheid van de woon- en industriegebieden. Klachten en meldingen nemen toe in de hele gemeente, dit leidt tot druk op de ambtelijke organisatie. Op specifieke locaties strakkere planning van onderhoudsmomenten nodig om gevolgen voor riolering te minimaliseren.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	
Economie	-	- -	Aantrekkelijkheid voor ondernemers (industriegebieden) neemt af door sobere uitstraling.
Leefbaarheid	-	-	Wijken en industriegebieden gaan achteruit en dit leidt tot negatieve gevoelens en ongewenst gedrag.
Klimaat en Groen	-	-	Verwaaiing van zwerfvuil levert in het groen gezondheidsrisico voor dieren op en extra reinigingsinspanning in het groen.
Veiligheid	=	-	Kwetsbare verkeersgebruikers (fietzers en ouderen) merken meer oneffenheden door kleinschaliger onderhoud en hier is een kleine extra kans op struikelen.
Imago	- -	- -	Omvangrijke veranderingen in beeldkwaliteit leiden tot veel negatieve reacties van bewoners en ondernemers (industriegebieden).

6. Bouwwerken (Kunstwerken): het niveau 'voldoende' en 'veilig'.

Effect budget	€ 0,-		
Gevolg kwaliteit	Geen		
Hoe doen we dat?	Deze maatregel beschrijft de huidige situatie. Kunstwerken worden reeds sober en doelmatig beheerd. Reinigen hiervan gebeurt alleen waar nodig voor veiligheid		
Haalbaarheid	n.v.t.		
Gevolg	n.v.t.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	Geen effect openbare ruimte
Economie	=	=	
Leefbaarheid	=	=	
Klimaat en Groen	=	=	
Veiligheid	=	=	
Imago	=	=	

Overige mogelijkheden kostenbesparing openbare ruimte

- Landelijke ervaringen in mogelijke besparing kosten openbare ruimte leren dat de grootste financiële effecten worden bereikt door ambitiekwiteit bij te stellen of het verminderen / afstoten van areaal.
- Het omvormen van arealen naar goedkopere varianten (bijvoorbeeld gazon naar extensief gras of asfalt naar elementenverhardingen) leveren beperkte resultaten, omdat het over kleine oppervlakten gaan die daarvoor in aanmerking komen.
  - Bij groen zijn al diverse omvormingen doorgevoerd
- Voor verminderen of omvormen van areaal zal eerst een concreet plan gemaakt moeten worden voor er een realistische inschatting van de opbrengst gemaakt kan worden.
- Echter 2 kansrijke opties die op korte termijn in Gooise Meren zijn te realiseren:
  - Verwijderen afvalbakken
  - Verwijderen VRI doseerinstallatie

Reiniging: Reductie in aantal afvalbakken

Effect budget	- € 30.000,- tot - € 40.000,-		
Gevolg kwaliteit	n.v.t.		
Hoe doen we dat?	Er worden zoveel afvalbakken verwijderd als nodig is om ca. 30% minder ledigingen over te houden. Verwijderde bakken die in goede staat zijn bewaren t.b.v. vervangingen. Evt. participatie inzetten (adoptie afvalbak).		
Haalbaarheid	Eenvoudig uitvoerbaar. Wel een concreet plan hiervoor opstellen		
Gevolg	Matig effect op zwerfafval, weerstand bij bewoners. Bij adoptie, meer ambtelijke ondersteuning nodig.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	=	
Economie	=	=	
Leefbaarheid	-	=	Op korte termijn kan meer zwerfvuil ontstaan rond locaties waar bakken verwijderd zijn. Dit neemt na gewenning af.
Klimaat en Groen	-	+	Op korte termijn mogelijk meer dumpingen in Openbare Ruimte. Afval in de openbare ruimte wordt veelal ongescheiden ingezameld, een beperkt percentage zullen bewoners thuis als gescheiden grondstof aanbieden.
Veiligheid	=	=	
Imago	-	=	Weerstand op korte termijn, na gewenning geen effect verwacht

VRI: Het verwijderen van de doseerinstallatie voor verkeer Naarden Vesting

Effect budget	- € 26.000,- tot - € 28.000,- (Beheer en onderhoud, exploitatie en kapitaalslasten)		
Gevolg kwaliteit	n.v.t.		
Hoe doen we dat?	Doseerlichten in Naarden staan al enige tijd uit. Deze dienen vervangen te worden. Verwijderen van de installatie en deze niet meer terugbrengen levert een structurele besparing op en de begrote investering van 276.000 in 2021 hoeft niet gedaan te worden.		
Haalbaarheid	Eenvoudig uitvoerbaar.		
Gevolg	Geen, de installatie is nu buiten gebruik. De optie om hem aan te zetten verval, maar er zijn andere (goedkopere) methoden om sluipverkeer te verminderen.		
Doelstelling	Korte termijn gevolg	Lange termijn gevolg	Toelichting
Bereikbaarheid	=	- (?)	Indien sluipverkeer aantrekt zijn geen reguleringsmaatregelen aanwezig. Dit wordt teniet gedaan door andere maatregelen te treffen
Economie	=	=	
Leefbaarheid	=	- (?)	Indien sluipverkeer aantrekt zijn geen reguleringsmaatregelen aanwezig. Dit wordt teniet gedaan door andere maatregelen te treffen
Klimaat en Groen	=	=	
Veiligheid	=	=	
Imago	=	=	

Overzicht opbrengsten Motie en aanvullingen

Voorstellen	Haalbaarheid	Gevolgen	Verwachte opbrengst
Voorstel 1: kwaliteit algemeen verlagen	++	=	- € 25.000 tot - € 35.000
Variant 2: groen buitengebied	+	-	- € 0 tot - € 4.000
Variant 3: spelen	=	-	- € 2.000 tot + € 2.000
Variant 4: sport	=	=	€ 0
Variant 5: wegen en straatmeubilair	- -	- -	€-85.000 tot - € 120.000
Variant 6: kunstwerken	=	=	€ 0
Totaal motie indien het voorstel incl. alle varianten gerealiseerd worden			- € 108.000 tot - € 161.000
Aanvullingen	Haalbaarheid	Gevolgen	Verwachte opbrengst
Aanvulling 1: afvalbakken reductie	+	-	- € 30.000 tot - € 40.000
Aanvulling 2: doseerinstallatie	++	=	- € 26.000 tot - € 28.000

Onderzoeksrichtingen

- **Uitkomsten van doorlichting van de portfolio gebouwen**
  - Onderzoek samenvoegen zwembaden
  - Afstoten van gebouwen
  - Contractmanagement op orde bij huurders/gebruikers
- **Uitkomsten harmonisatie sport**
  - Geen subsidie verlenen m.b.t. harmonisatie (150.000 euro).
  - Speelvelden reduceren, bezettingsgraad verhogen
- **Verminderen en omvormen areaal**
  - Aantal lichtmasten verminderen
  - Efficiëntere armaturen met LED verlichting
- **Participatiekader opstellen met de gemeenteraad**
  - Beperken tijdsbesteding aan participatie
  - Helder afspreken wanneer wel/niet en in welke vorm.